

2-وابستگی شدیدمحمدرضاپهلوی به امریکا

قیام پانزدهم خرداد 1342 ریشه در حوادثی دارد که متعاقب تصویب لایحه انجمن‌های ایالتی و ولایتی در مهرماه 1341 به وقوع پیوسته‌اند. ناگفته نماند این لایحه نیز، خود روایت و بخش دیگری از اصلاحات مورد نظر امریکا در اواخر دهه سی بود که به علت مخالفت ایت‌الله بروجردی با اصلاحات ارضی به تعویق افتاده بود. ایت‌الله بروجردی در پاسخ به فرستاده شاه که گفته بود: ما مجبور به انجام اصلاحات ارضی هستیم و کشورهای همسایه نیز دست به چنین اصلاحاتی زده‌اند، گفته بود: کشورهای همسایه، اول جمهوری شده بعد چنین اصلاحاتی را انجام داده‌اند اینجا که هنوز سلطنتی است.

قیام ۱۵ خرداد که در پی دستگیری امام خمینی (ره) در ۱۳ خرداد ۱۳۴۲ خورشیدی رخ داد و به دنبال آن، کشتار رژیم شاهنشاهی در خیابان‌های تهران و سراسر کشور به وقوع پیوست در حقیقت بستر ساز و منشا انقلاب اسلامی در بهمن ۱۳۵۷ خورشیدی بود و نخستین جرقه‌های سرنگونی رژیم شاهنشاهی را رقم زد.

زمینه های شکل گیری قیام 15 خرداد 1342

1- استبداد و خفقان سیاسی در کشور

با کودتای آمریکایی 28 مرداد 1332، محمدرضا پهلوی که از کشور گریخته بود به تهران بازگشت .

پایه های قدرت خود را مستحکم کرد. سقوط دولت ملی صرفاً به معنای شکست سیاست ملی کردن صنعت نفت نبود، بلکه فاجعه

ای تاریخی برای سرنوشت ملت ایران بود. این شکست موجب شد تا مردم ایران امیدشان را برای آزادی و استقلال از بیگانه، از دست بدهند و راه برای ظهور مجدد استبداد در مخرب‌ترین و مخوف‌ترین شکلی که ایران تجربه کرده است باز شد.

امام خمینی :

من روز پانزده خرداد را برای همیشه عزای عمومی اعلام می‌کنم و برای بزرگداشت شهدای خویش در این روز بزرگ در مدرسه فیضیه به سوگ می‌نشینم به امید آنکه با خواست خداوند متعال باقیمانده ریشه‌های گندیده استعماراز بیخ و بُن کنده شود و جمهوری اسلامی مبنی بر احکام قرآن مجید در کشور ما مستقر شود.

معاونت پژوهش

مدرسه علمیه

حضرت خدیجه

خاتون (س)

شهرستان گتوند

1400/03/15

معلومات رأی دهندگان برای بررسی و وجود جو زور و فشار - آن را تحریم می‌کند.

این واکنش وضعیت ویژه‌ای را در کشور پدید می‌آورد و سرآغاز دور تازه‌ای در مسیر تحولات این مقطع می‌گردد.

اول فاجعه فیضیه قم و دوم قیام 15 خرداد

در روز 15 خرداد با رسیدن خبر دستگیری امام، اعتراضات گسترده‌ای در قم، تهران، ورامین، مشهد و شیراز برگزار شد.

فجیع‌ترین حادثه، قتل عام دهقانان کفن پوش ورامینی بود که در دفاع از امام راهی تهران شده بودند.

مأموران نظامی در سرپل باقرآباد با آن‌ها روبرو شده و با سلاح‌های سنگین مردم را قتل عام کردند.

3-سیاست‌ها و برنامه‌های ضداسلامی نظام

پهلوی

الف) مصوبه انجمن‌های ایالتی و ولایتی

امام خمینی که تصویب لایحه مذکور را مقدمه بر برنامه‌های ضدقانونی و ضداسلامی رژیم شاه می‌دانست. بلافاصله علمای طراز اول قم را دعوت کرد تا درباره این لایحه به مشورت و تصمیم‌گیری بپردازند. امام در این جلسه اهداف دولت را بر ملا کرد و نسبت به تصویب چنین لایحه‌ای اعلام خطر کرد.

ب) اصول ششگانه (انقلاب سفید)

در دی ماه همین سال، شاه اعلام می‌کند که قصد دارد اصول ششگانه‌ای را که بعداً از آن با عنوان «انقلاب سفید» یاد کرد، به رفراندوم بگذارد.

امام خمینی به عنوان مخالفی سرسخت، دست به واکنش می‌زند. ششم بهمن 1341، به عنوان روز رفراندوم یا به تعبیر شاه «تصویب ملی» اعلام می‌شود و در مقابل امام خمینی، در پاسخ به استفتای جمعی، بنا به اشکالاتی که برمی‌شمارد - نظیر پیش‌بینی نشدن آن در قانون، روشن نبودن مقام صالحه اجرای آن در قانون، کم بودن مهلت بررسی، کافی نبود.